

delemmel nem birnak arra, hogy őt tanulmányai végzéséig kellő anyagi ellátásban részesíthessék; 3. ha hiteles orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy ép és egészséges testi szervezettel s különösen hibátlan látó és halló érzékkel bír; 4. ha az érettségi vizsgát valamelyik középiskolában jó sikerrel letette s a mennyiben már a selmeczi m. kir. erdőakadémia rendes hallgatói közé tartozik, egyszersmind az ott eddig megtartott vizsgákat is a rendes hallgatók számára előirt összes tantárgyakból jó sikerrel kiállotta, s mindezeket eredeti érettségi bizonyítvánnyal s illetve a selmeczi erdőakadémia bizonyítványával igazolja.

A folyamodványok ezen feltételeknek megfelelően felszerelve f. é. augusztus hónap 4 napjáig az orsz. erdészeti egyesület titkári hivatalához (Alkotmány-utcza 10. sz.) terjesztendők be. Az ösztöndíj a folyamodók közül a legérdemesebbnek ítéltetik oda s a selmeczi akadémiaira történt beiratkozás után egyenlő havi részletekben f. é. október hónap 1.-étől kezdve tétetik folyóvá.

Az ösztöndíjat az elnyerő tanulmányának teljes befejezéséig élvezi s csak akkor veszi el, ha a félévi vizsgákon a rendes hallgatókra nézve kötelező vizsgát egy vagy több tárgyból letenni indoktalanul elmulasztja, vagy a vizsgákon egy vagy több tárgyból ki nem elégitő osztályzatot nyer, avagy az egy féléven át hallgatott kötelező tantárgyakból nyert jeles és jó osztályzatai együttvéve az összes osztályzatok 60⁰/o-át el nem érik, vagy végül, ha erkölcsi magaviselete bármi tekintetben kifogás alá esik.

Budapest, 1898. május hó.

A titkári hivatal.

Különfélék.

A hamvas varju (*Corvus cornis*) káros-e a haltenyésztés szempontjából? Az E. L. 1893. évfolyamának III. füzetében Záreczky Pál ur már megemlékezett arról, hogy a hamvas varju a haltenyésztés szempontjából a káros madarak közé sorozható.

Ennek a véleménynek megerősítéséhez, közvetlen megfigyelésem alapján, magam is hozzájárulhatok.

Az eset f. évi márczius hó 3.-án délelőtt 10 és $\frac{1}{2}$ óraker történt, mikor a kezelésem alatt lévő magpergetőből jövet, a Garam folyó hidján áthaladtam. Ennek a hidnak rendkívül élénk forgalma van, mert a Garam jobb partján, az állami országot egyik oldalán a magpergető, a másik oldalán pedig a kincstári gőzfürész fekszik, melynek szelvényáru-rakodója egészen a víz partjáig terjed. A Garam másik partján közvetlen a magas parton vasuti őrház van, melyben az őr lakik családjával.

Mikor az érdekes esemény történt, a szelvényáru-osztályozók javában foglalatoskodtak a fürész-rakodón és pedig közel a víz partjához; a hidon szálfát, fürészárut szállító fuvarosok közlekedtek, ezenkívül a fürésztelepre igyekező asszonyok és emberek jártak, keltek.

A mint a hid közepére értem, rögtön szemembe tűnt, hogy egy hamvas varju a hidtól mintegy 15 lépésnyire, a folyó közepében lévő kisebb zátony mellett, a sekély vízben állva és ide-oda rángatódzva, csőrével valamire gyors egymásutánban és nagy erővel sűrű csapásokat mér.

A helyet jobban szemügyre véve, egy nagyobb halnak körvonalait vettem ki, a mint erősen vergődött.

Tisztába jövén azzal, hogy itt a varjunak nem mindennapi gaztettével van dolgom, a magpergetőbe tértem vissza és egy munkást rögtön lakásomra szalasztottam fegyverért és töltényért. A munkás a fegyvert és töltényt mihamar el is hozta, én pedig a munkással és a magpergetőben lévő erdőőrrel együtt a hidra siettem.

Éppen mikor odaértünk, szállt el nem kis bosszuságomra a varju a halról és a zátony másik végén, a hidtól mintegy 130—150 lépésnyire, ült meg s így most már a varjura nem lőhettem. A munkásnak megmutattam, hogy

hol feketik a hal és érte küldtem. Alig akartam hinni szemeimnek, annyira hatalmas nagy darab ponty volt. Hossza 45 cm.-re, súlya pedig 2 és $\frac{3}{4}$ kg.-ra rugott.

A ponty nemcsak, mikor a munkás a vizből kihozta, hanem azután is még jóideig élénken hánykolódott, tátozott és kopoltyuit is mozgatta, a mi kétségtelenné tette, hogy a varju bánt el vele.

Ez a tény különben ennek a madárnak szemtelenségét és vakmerőségét is fényesen igazolja, mert daczára a környezet rendkívüli élénkségének, a varju úgy viselkedett, mintha teljesen egyedül és a legnagyobb biztonságban lett volna, pedig hogy a körülötte történendő eseményeket élénk figyelemmel kísérte, kitűnik abból, hogy mikor fegyver nélkül szemléltem munkáját, akkor rám se hederített, mikor azonban a lehetőleg rejtve tartott fegyverrel kezdtem közeledni feléje, elszállt, mielőtt rálőhettem volna.

A ponty ikrával dusan telt nőstény példány volt; kloakája egészen ki volt fordulva és megdagadva, úgy, a mint ez az ikrakerakás alkalmával szokott lenni; bal szeme üregéből, a nélkül, hogy az üreg szélei vagy falai meg lettek volna sértve, teljesen ki voltak szedve; a bal kopoltyu alatt a melluszony közvetlen tövében, egy huszfilléres nagyságu, 2 cm. mélységü seb, illetve vérző lyuk volt; a baloldalon a pikkelyek több helyen le voltak tépve és itt karmok nyomai látszottak; a fark-uszony felső végének töve erősen meg volt tépázva.

Ezek szerint a varju gaztettét a következőképen követte el. A pontyt ikráit lerakni a sekély vízbe ment, az ikrakerakást itt tényleg meg is kezdte, a mint ezt az erősen kifordult kloaka-nyílás is bizonyítja. E művelet közben, mint azt a hal tenni szokta, oldalra fordult.

Ebben a helyzetében támadta meg a varju és miután karmait a hal oldalába vágta, a ponty nem tudott rendes uszóhelyzetébe visszafordulni s így a varjunak nem is került nagy megerőltetésébe, hogy a halat az elmenekülésben megakadályozza. Közbe-közbe pedig erős és gyilkos csapásait sűrűn mérte a szegény pontyra.

Mivel a ragadozó madarak prédájuknak rendszeren a szemét szokták legelőször is kivágni, valószínű, hogy a varju is a szemét vágta ki először a pontynak.

Ugylátszik azonban, hogy a hatalmas ponty ettől még el sem kábult és ekkor vágta aztán rajta a varju a fentemlített súlyos sebet és tekintve, hogy a seb a halnak legérzékenyebb részén volt, lehetséges, hogy a hal ettől vált tehetetlenné.

Figyelemre méltó az is, hogy a ponty fark-uszonya felső részének tövén is nagyon meg volt tépázva. Érdekes azért, mert ezen a helyen tehetett kárt a varju legkönynyebben a hal gerincoszlopában, a mit ha megsért, a hal megbénul és képtelenné válván a menekülésre, leg hamarabb és legbiztosabban válik tehetetlen zsákmányává.

Azt már több helyen, leginkább pedig a «Vadászlapban» olvastam, hogy a varju apróbb halakat fogott, de hogy nálánál nagyságban és súlyban kétszer, sőt talán háromszor is nagyobb halat támadjon meg és azt zsákmányává is ejtse, ezideig sem nem olvastam, sem nem hallottam.

Sulyosító körülmény a varju kártékonyságára nézve az, hogy a halat ívás közben ejtette zsákmányul és így egy egész halmemzedéket tett egyszerre tönkre.

Sok halnak az ívási ideje a tavasz kezdetére esik. Ebben az időben a télen át a helységek közelében tartózkodó varjak nappal már a mezőkre, szántóföldekre,

éjjelre pedig, ha az erdő nem nagy távolságra van, ennek a szélére vonulnak. Négy éve lakom a Garam folyó közvetlen közelében és a leirt eset most élénken juttatja eszembe, hogy a varjakat tavasszal mindig nagy számban láttam és látom most is a Garam mellett egész napon át tanyázni, míg az erdőkbe, költőhelyeikre fészkelni nem vonulnak.

(Közli: Papp I.)

„**Erdészeti kísérletek**“ czimen, mint a földművelésügyi m. kir. minister fenhatósága alatt álló m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás folyóirata, a földművelésügyi m. kir. minister kiadványaképen folyóirat indult meg. A folyóiratot a m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás vezetője: Vadas Jenő m. kir. erdőtanácsos, erdészeti akadémiai r. tanár szerkeszti.

Az I. évf. 1. és 2. számát képező első füzet a következő tartalommal jelent meg: *Vadas Jenőtől*: Megnyitó. — *Ugyanattól*: A m. kir. erdészeti kísérleti állomások keletkezése, szervezete, eszközei és berendezése. — *Tuzson Jánostól*: Anatomiai és physiologiai vizsgálatok a vörösfenyő (*Larix europaea DC*) fáján. — *Bencze Gergelytől*: Új párolgás-mérő. — Intézeti ügyek. (A selmeczi központi és a négy erdőőri szakiskola mellett szervezett külső erd. kísérleti állomás 1899. évi általános munkaterve stb.). — Személyi ügyek. — Kérelem.

A »Megnyitó« szövegét, mely a folyóirat céljáról s hivatásáról számol be, a következőkben szószerint közöljük.

«*Megnyitó*. Hosszu ideig tartó küzdelemnek, kitartó munkásságnak első eredménye gyanánt bocsátjuk közre szerény folyóiratunk első füzetét: a szervezett magyar erdészeti kísérletügy irodalmi közegét, mely czimében foglalja hivatását is.

Mint az erdészeti kísérleti állomásoknak nélkülözhe-

tetlen szerve, hivatva lesz beszámolni arról a tevékenységről, a melyet működési szabályzatunk így tár elénk: »a kísérleti állomások tevékenysége első sorban a gyakorlati erdészetre közvetlen kihatással bíró kérdésekre terjesztendő ki és erdészeti-természettudományi kísérletek és kutatások kezdetben csak oly terjedelemben veendőek elő, a mennyire az a gyakorlati kísérletek eredményeinek tudományos megvilágítására szükséges, illetőleg ezektől függetlenül a kísérleti állomás személyzete és az erdőakadémiai tanárok részéről a gyakorlati kísérletügy s a tanári hivatás csorbitása nélkül a rendelkezésre álló eszközökkel teljesíthetők.«

Régóta meg voltunk győződve az erdészeti kísérletügy szervezésének szükségességéről, mert jól tudjuk, hogy az erdők értékét s ezzel együtt jövedelmezőségét csakis megbízható tapasztalati adatokból nyert eredményekre alapított gazdasággal lehet fokozni, nem pedig azzal, hogy az erdőgazdaság elveit és szabályait következetesen a szomszéd államok erdészetétől vegyük kölcsön s akár illenek a mi sokhelyütt különleges, sajátos viszonyainkra, akár nem, azokból élösködünk.

Magyarország erdészete ma már szellemi s anyagi téren is a haladásnak arra a fokára jutott, a melyen nemcsak lehetséges, de szükséges is, hogy magát az idegeniségekből teljesen ki tudja hüvelyezni. Csakis így szünhetik meg az a tétovázás s határozatlanság, mely erdőgazdaságunkban az erdők művelésével kapcsolatos mukálatoknál, nemcsak az erdő telepítésekor vagy az erdők felujtása munkálatainál, hanem az erdő további nevelésénél s kihasználásánál igen sok esetben nyilvánult s érezhető ma is, mert *kísérleti uton s közvetlen vizsgálatok és kutatások alapján nyert tapasztalatok s megbízható adatok hiányában,*

nem tudtunk számot vetni a fafajok és termőhely különbözőségéből eredő s a *fatömegre* és *minőségre*, ennél fogva tehát az *erdő értékére* befolyó körülményekkel. Jobbára idegen tapasztalati adatokra s a rideg elmélet utmutatásaira voltunk utalva, holott tudtuk, hogy az erdőgazdaság különböző feladatainak megoldásánál: »nem az elmélet, hanem a gyakorlat dönt. A gyakorlat eszköze pedig a kísérlet s ennek czélja az igazság.«

Ezzel a jellegével küzdöttünk kitartóan célunk eléréseért s nem csüggedtünk soha, akkor sem, a mikor elháríthatatlannak látszó akadályok állták útját előhaladásunknak. Ennek a kitartásnak s czéltudatos törekvésnek lett foganatja: a magyar erdészeti kísérleti állomások szervezése, a miért sohasem muló hálára kötelezte maga iránt a magyar erdőgazdaság összes tényezőit: Dr. *Darányi Ignác* földmívelésügyi m. kir. Minister Ur, a ki igaz alapokon nyugvó törekvésünk megvalósításával, a magyar erdőgazdaság emelkedő épületébe gondos előrelátással illesztette be azt a hiányzó sarokkövet, mely a különben erős alapra fektetett épületnek teljes szilárdságot van hivatva biztosítani. — *Selmeczbányán, 1899. május 1. — Vadas Jenő.*»

Közöljük a füzet végén olvasható »Kérelem« szövegét is, az ügy érdekében a magunk részéről szintén az egész szakközönség figyelmébe ajánlva annak tartalmát. A kérelem így hangzik:

«*Kérelem.* Minthogy folyóiratunk kizárólag az önálló megfigyeléseken, kutatásokon s kísérletezéseken alapuló tanulmányok ismertetését tűzte ki céljául, nemcsak a kísérleti állomásoktól, hanem az erdészeti kísérleti ügyet előmozdító bárhonnán eredő tanulmányt, megfigyelést stb. készséggel elfogad, fölkérjük tisztelt szaktársainkat s általában az erdészeti kísérletügy iránt érdeklődő szakférfiakat,

hogy folyóiratunkat tanulmányainkkal, melyek «kisebb közlések» is lehetnek, fölkeresni sziveskedjenek.»

Azt hiszszük, hogy e rövid megemlékezéssel az erdészetre nézve nagy jelentőséggel bírój, igen örvendetes eseményt jegyeztünk fel lapunk hasábjain. (A)

»**Uj szőlők telepítése**, tekintettel Bars vármegye jelen viszonyaira« czim alatt *Székely* György püsp. erdőmester tartalmaz kis kézi könyvecskét irt a nép számára. Szerző a könyvecskében a szőlőművelés terén tett tapasztalatait s e végből tett tanulmányutjának megfigyeléseit dolgozza fel s könnyen érthető népies modorban adja elő; azonban 54 oldalra terjedő kis könyvecskéjében annyi anyagot ölel fel, hogy a munka azon a körön túl is méltán számíthat érdeklődésre, melynek tulajdonképen szánva van. A kis munka hét fejezetre oszlik: I. Az uj szőlők talajáról; II. Az oltványokról és az ültetésről; III. Amerikai direkt-termő fajokról; IV. A szénkénessel való telepítésről, és a szükségletekről, nemkülönben a bánásmódról; V. A szőlő ellenségeiről és betegségeiről; VI. A trágya alkalmazásáról; VII. Nehány nálunk ajánlható bajról szól.

A kis könyvecske a «Barsi Ellenőr» kiadóhivatalában (Aranyos-Maróth) kapható; ára 20 kr. (A)

Adatok az iszalag bércese tenyészeti határaihoz. A Fogaras vármegye keleti felében meglehetősen ritkán előforduló *iszalag bérce*t (*Clematis Vitalba* L.) az alábbi helyeken találtam:

Uj-Tohán község határán a Török (Turcu) patak melletti kaszálókon fűzfák társaságában, mészkővel elegyes homokkő feletti homokos agyag talajon, 720 m. tengerszintfeletti magasságban tenyészik néhány példány.

Persány és Vledény községek határában az ottani bükkös erdők szélén, a »Tirgului« hegyháton homokkő

feletti homokos agyagon 700 méter magasságban fordul elő kevesebb mennyiségben.

E két előfordulási helye között pedig Holbák és Fekete-halom községek határán a »Feketealmi-hegy« alatt a holbáki községi iskola erdeje, a gróf Teleki-féle és a fekete-halmi erdő közötti hegygerinczen homokkővel elegyes mészkőzet feletti talajon 950 *m.* tengerszintfeletti magasságig megy fel e cserje s kötélszerű, többszörös körbe is összehajlítható száraival a bükkfákra futva, azokat annyira lenyüggözi, hogy ez által azok rendes növekvési és fejlődési menetét is akadályozza. Itt 6—7 *cm.* vastagságú példányok is láthatók egy közös tőből kinőve, melyek 10—12 méter hosszúságban tekergőznek a legszeszélyesebb formákban a fák köré.

Innentől kezdve ez a cserje a délfelé vonuló hegygerinczen Holbák és Volkány községek erdeje között lehuzódik ez utóbbi brassóvármegyei községnek jegenyefenyővel és tölgygyel elegyes bükkös erdejébe s abban a fák közé felkuszva 650 *m.* magasságig több helyen található a homokkő feletti, televényes, sárgásbarna, mély agyag-talajon.

Tömegesebb előfordulásának biztos tényészeti öve tehát e cserjénél ezen a vidéken 650—950 *m.* tengerszintfeletti magasság között állapítható meg s ezenkívül már egyáltalában nem vagy csak ritkábban található. Legalább én e vidéken másutt gyakori kirándulásaim daczára sem láttam.

(Közli: *Hajdu J.*)

A m. kir. mezőgazdasági muzeum a kiállított gyűjteménytárgyakról osztályonként csoportosított szak-katalogust adott ki, mely a látogatók számára részletes tájékozást van hivatva nyújtani. Ezt a katalogust a m. kir. mező-

gazdasági muzeum az érdeklődők számára díjtalanul küldi meg.

A muzeumban kiállított tárgyak a következő osztályokba csoportosítva vannak beosztva: Talaj és trágyaismeret. Gazdasági növénytermelés. Növényekre hasznos és káros állatok. Kertészet és gyümölcsészet. Szőlőmivelés és borászat. Gazdasági állattenyésztés. (Szarvasmarhatenyésztés és tejgazdaság, ló-, sertés-, juhtenyésztés és gyapjuismeret.) Baromfitenyésztés. Méhészet. Selyemtermelés. Halászat. Gazdasági gépek és eszközök. Gazdasági s egyéb gazdaságra vonatkozó épületek. Gazdasági műipar. (Cukor- és szeszgyártás, malomipar.) Vízépítészet és kulturmérnökség. Földmives nép házi ipara. Mezőgazdasági statisztika és a jószágkezelésre vonatkozó adatok. M. kir. állami birtokok. Gazdaságtörténet és emléktárgyak. Gazdasági szakoktatási tárgyak és tanszerek. Erdészeti és vadászati tárgyak. Társországok és külföld. — A muzeum kapcsolatában továbbá *könyvtár* is van, melybe főleg a mezőgazdaságra és a rá vonatkozó ismeretágak irodalma gyűjtetik egybe.

Az ezen osztályokba beosztott tárgyak közül a katalógusban csak a kiválóbbak neveztetnek meg külön, az egyes gyűjteménycsoportokba foglalt tárgyak egyenkénti felsorolásának mellőzésével ellenben csupán az illető gyűjtemény összefoglalva van kimutatva.

A füzethez mellékelve van a muzeum látogatottságára vonatkozó jelentés, valamint egy felhívás (utóbbi az Orsz. Magyar Gazdasági Egyesület részéről), a gazdaközönséghez és elsősorban az O. M. G. E. tagjaihoz intézve, a muzeum gyűjteményeinek gyarapítása ügyében.

Okleveles gazdák elhelyezése. *A kolozs-monostori magy. kir. gazdasági tanintézetet végzett okleveles gazdák közül azokat, kiknek még nincs állásuk vagy állásukat változ-*

tatni akarják, dr. Szentkirályi Ákos igazgató felszólítja, hogy lakhelyük pontos közlésével mielőbb irjanak a tanintézet igazgatóságának.

Halálozás. Lőkösházi *Tavaszi Antal* nagybirtokos (Budapest) az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja meghalt. *Béke poraira!*

Hivatalos közlemények.

Felhívás a folyó év őszén tartandó erdészeti államvizsgák tárgyában.

22/1899. eln. sz. — A folyó év őszén erdészeti államvizsgát tenni szándékozók figyelmeztetnek, hogy a vizsgaletétel engedélyezéseért a fennálló szabályzat értelmében beadandó folyamodványait a szabályszerűleg szükséges okmányokkal és szakbeli leírással felszerelve, legkésőbb f. évi július hó végéig az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökéhez (Budapest, földmivelésügyi ministerium erdészeti főosztály) bérmentve küldjék be.

Budapesten, 1899 május hó 28.-án.

Sóltz Gyula,
elnök.

II.

Pályázati hirdetés

(erdőőri szakiskolák tanulóinak felvétele tárgyában).

44407/1899. sz. földm. min. — A királyhalmi, vadászerdei, lipitóújvári és görgény-szent-imrei m. kir. erdőőri szakiskolákba — melyeknek tanfolyama két évre terjed — a f. évi október havában kezdődő tanfolyamra részint állami ellátás mellett, részint saját költségein több tanuló fog felvétetni.

A felvétetni kívánók igazolni tartoznak, hogy:

1. tizenhét (17) éves életkorukat betöltötték s illetőleg az intézetbe való belépésük napjáig betöltik s harminczöt évesnél nem korosabbak;

2. ép, erős, egészséges, munkához és az időjárás viszontagságaihoz szokott és edzett testalkattal s különösen jó látó-, halló- és beszélőképességgel bírnak, mely kellékek igazolására kincstári erdészeti orvos, honvédorvos vagy vármegyei orvos bizonyítványa